

Državno Natjecanje hrvatskih GLOBE škola

Poznavanje GLOBE sadržaja za SŠ

Naziv i mjesto škole:

Članovi tima (ime i prezime, razred): 1.

2.

3.

Mentor (ime i prezime):

Ukupan broj bodova: 50

Broj postignutih bodova:

Potpis članova povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Zagreb, 17. svibnja 2021.

Poznavanje GLOBE sadržaja za SŠ Odgovore upišite u list za odgovore.	Broj mogućih bodova																				
<p>1. Mjereći pokrov krošnje jedne miješane šume na pixelu 30 m x 30 m učenici su izmjerili 57 puta (+) i 24 puta (-). U opažanju krošnje učenici su 18 puta zabilježili iznad sebe lišće smreke, 22 puta lišće graba i 17 puta lišće bukve. Od 22 opažanja graba u 7 je slučajeva iznad graba još bila i krošnja bukve.</p> <p>Pitanja:</p> <p>a) Koliki je ukupni pokrov krošnje na tom pixelu izražen u postocima (%)? _____</p> <p>b) Koja je vrsta drveća dominantna? _____</p> <p>c) Koja je prva kodominantna vrsta drveća? _____</p> <p>Ponuđeni odgovori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 30% • 57% • 70% • smreka • grab • bukva <p>Uputa: na listu za odgovore uz oznaku pitanja upišite odgovore.</p>	1,5																				
<p>2. Učenici proučavaju satelitske snimke nekoliko područja (infracrveni otisak u boji, Landsat TM). Utvrdili su pretežitu zastupljenost boja na četiri (4) različita područja koja su označili brojevima od 1 do 4.</p> <table border="1" data-bbox="146 1727 1118 2009"> <thead> <tr> <th>Zastupljenost boje</th> <th>Područje br. 1</th> <th>Područje br. 2</th> <th>Područje br. 3</th> <th>Područje br. 4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Crvena, smeđa i ružičasta</td> <td>86 %</td> <td>24 %</td> <td>4 %</td> <td>17 %</td> </tr> <tr> <td>Svijetlo Plava do siva boja</td> <td>2 %</td> <td>14 %</td> <td>14 %</td> <td>67 %</td> </tr> <tr> <td>Crna boja</td> <td>12 %</td> <td>62 %</td> <td>82 %</td> <td>16 %</td> </tr> </tbody> </table>	Zastupljenost boje	Područje br. 1	Područje br. 2	Područje br. 3	Područje br. 4	Crvena, smeđa i ružičasta	86 %	24 %	4 %	17 %	Svijetlo Plava do siva boja	2 %	14 %	14 %	67 %	Crna boja	12 %	62 %	82 %	16 %	2
Zastupljenost boje	Područje br. 1	Područje br. 2	Područje br. 3	Područje br. 4																	
Crvena, smeđa i ružičasta	86 %	24 %	4 %	17 %																	
Svijetlo Plava do siva boja	2 %	14 %	14 %	67 %																	
Crna boja	12 %	62 %	82 %	16 %																	

Pitanja:

- a) Koje od navedenih područja ima najveću primarnu produkciju?
(odaberite jedno područje) _____
- b) Pod kojim su rednim brojem opisana kopnena staništa?
(odaberite dva područja) _____

Ponuđeni odgovori:

- Područje br. 1
- Područje br. 2
- Područje br. 3
- Područje br. 4
- Područja br. 1 i 3
- Područja br. 1 i 4
- Područja br. 2 i 3
- Područja br. 2 i 4

Uputa: na listu za odgovore uz oznaku pitanja upišite odgovore.

3. Uz pomoć klinometra, učenik jedne GLOBE škole odredio je visinu stabla u svom školskom dvorištu. Izmjerena visina stabla bila je 25,5 m.

Kut elevacije izmjeren klinometrom iznosio je 63 stupnja (tg kuta iznosi 1,96).

Zaključio je da je 15 puta niži od izmjerenog stabla, ako bi računao samo svoju visinu do očiju.

Pitanje: Na kojoj se udaljenosti nalazio učenik pri mjerenju stabla u svom školskom dvorištu?

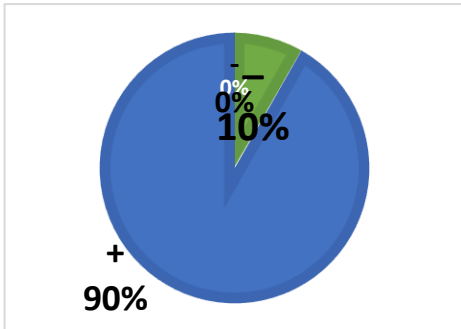
Udaljenost učenika od stabla bila je _____m.

Uputa: na listu za odgovore uz oznaku pitanja upišite odgovor.

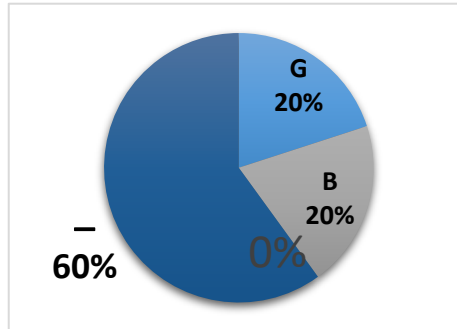
2

4. Na dijagramima su prikazani rezultati biometrijskih mjerenja za određeni pixel.

Graf 1. Pokrov krošnje

Graf 2. Prizemni sloj pokrova

2

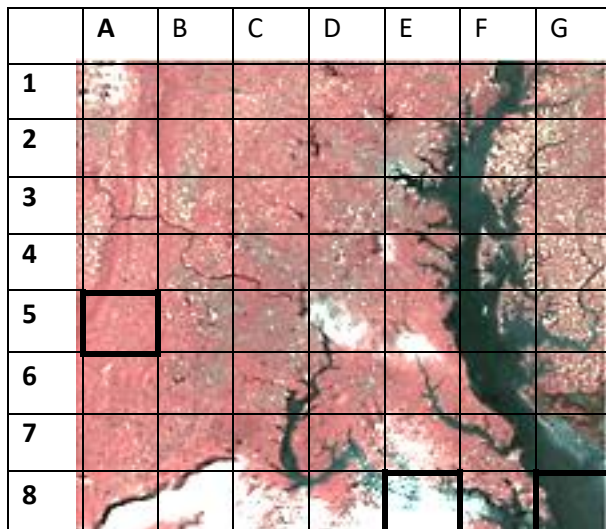
Što biste o tom pixelu mogli zaključiti na osnovu prikazanih rezultata?

(Dvije tvrdnje su točne.)

- a) Gusta šuma, krošnje su uglavnom sastavljene.
- b) Svijetla šuma, krošnje se ne dodiruju.
- c) Udio smeđe vegetacije veći je od zelene.
- d) Sunčeva svjetlost prodire do dna i pokrovnost prizemnog sloja veća je od 50%.
- e) Najveći dio prizemnog sloja je golo tlo.

Uputa: na listu za odgovore upišite slova uz točne tvrdnje.

5. Priložena je satelitska slika nekog područja. Služeći se MUC klasifikacijom (tablica) odredite tip pokrova (samo I. razina MUC-a) u označenim kvadrantima (A-5, E-8 i G-8)

1,5

Izvor slike: www.globe.gov Pristupljeno 17.4. 2021.

MUC kod	MUC klasa
0	Zatvorena šuma
1	Šumovito područje
2	Grmlje
3	Patuljasto grmlje
4	Travnjačka vegetacija
5	Golet
6	Vlažna područja
7	Otvorena voda
8	Kultivirano zemljište
9	Gradsko – urbanizirano zemljište

Uputa: uz oznaku kvadranta, upišite broj odgovarajuće MUC kategorije.

Oznaka kvadranta	MUC klasa
A - 5	
E - 8	
G - 8	

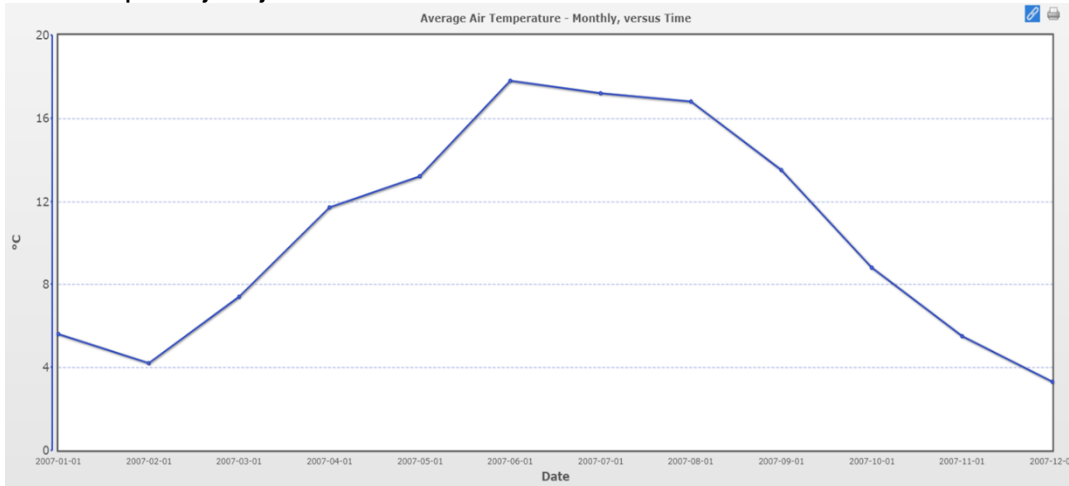
6. Nadopunite rečenicu:

Različite boje na satelitskim snimcima dobivaju se kombinacijom zapisa senzora koji hvataju zračenja različitih _____ reflektiranih s površine Zemlje.

1

7. Sljedeće zadatke riješite s pomoću linijskoga dijagrama koji prikazuje promjenu prosječne mjesečne temperature zraka na jednoj atmosferskoj GLOBE postaji koja se nalazi na 3 metra nadmorske visine.

Izvor: GLOBE Vizualisation System (<https://vis.globe.gov/GLOBE/#>) Pristupljeno 12.4.2021.

Uputa: Svakom pitanju pridružite odgovarajući odgovor od ponuđenih.

- a) Koji klimatski modifikator od navedenih je najviše utjecao na prikazani godišnji hod prosječnih mjesečnih temperatura zraka? _____
- b) Koliko mjeseci ima prosječnu mjesečnu temperaturu između 4 °C i 10 °C? _____
- c) Koliko iznosi temperaturna amplituda između najviše i najniže prosječne mjesečne temperature zraka prikazane na dijagramu? _____
- d) Na kojem se kontinentu nalazi atmosferska GLOBE postaja ako su njezine geografske koordinate 53,11 ° N i 8,80 ° E? _____

2

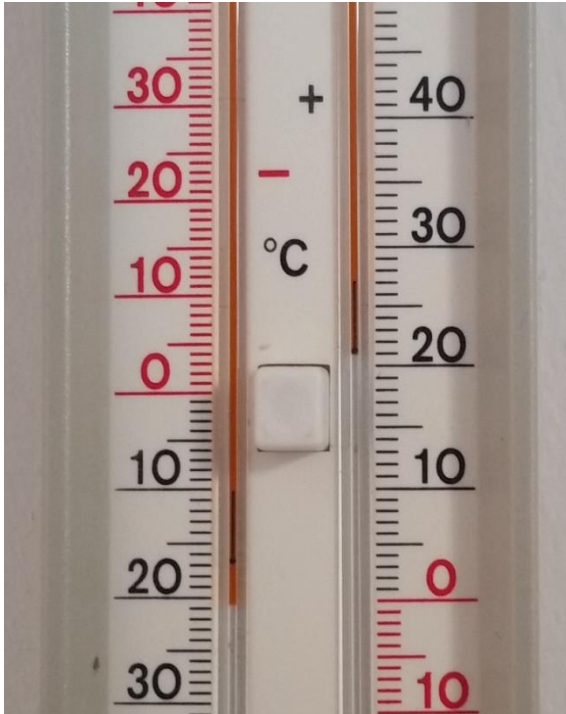
Ponuđeni odgovori:

- reljef
- temperatura zraka
- maritimnost
- kontinentalnost
- tri mjeseca
- četiri mjeseca
- pet mjeseci
- 13°C
- 14,5 °C
- 16°C
- Azija
- Sjeverna Amerika
- Europa

8. Sljedeće zadatke riješite s pomoću priložene fotografije maksimum/minimum termometra.

2

Uputa: Svakom pitanju pridružite odgovarajući odgovor od ponuđenih.

- Koliko iznosi vrijednost trenutne temperature zraka? _____
- Koliko iznosi vrijednost maksimalne temperature zraka? _____
- Koliko iznosi vrijednost minimalne temperature zraka? _____
- Koliko iznosi srednja dnevna temperatura zraka prema GLOBE protokolu iz vrijednosti prikazanih na termometru? _____

Ponuđeni odgovori:

- 10,0 °C
- 15,5 °C
- 16,5 °C
- 17,8 °C
- 18,8 °C
- 21,0 °C
- 22,5 °C
- 27,0 °C

<p>9. Dopunite tekst pojmovima koji nedostaju. Pojmove odaberite među ponuđenima.</p> <p>Atmosfera je Zemljin zračni omotač. Njezin najviši sloj, obzirom na promjenu temperature s visinom, zove se _____. U najnižem sloju, koji se naziva _____ meteorološke prilike su vrlo promjenjive, a u GLOBE programu mjere se s posebnim instrumentima.</p> <p>Instrumenti za mjerenje tlaka zraka nazivaju se barometri. U GLOBE programu najčešće se za mjerenja tlaka zraka koristi _____, vrsta barometra koji mjeri atmosferski tlak principom deformacije elastičnih tijela djelovanjem tlaka.</p> <p>Instrument za mjerenje vlažnosti zraka koji se sastoji od suhog i mokrog termometra naziva se _____.</p> <p>Instrument za mjerenje količine krutih ili tekućih čestica raspršenih u zraku koje jednim imenom nazivamo aerosoli naziva se _____.</p> <p>Za određivanje troposferskog ozona koristi se _____ i trake za testiranje.</p> <p>Ponuđeni odgovori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • psihrometar • troposfera • aneroid • mezosfera • termosfera • konduktometar • areometar • živin barometar • sunčev fotometar • stratosfera • optički skener <p>Uputa: na listu za odgovore upišite pojmove koji nedostaju, redom kako se pojavljuju u tekstu.</p>	<p>3</p>
<p>10. Odredite jesu li navedene tvrdnje točne ili netočne.</p> <p>a) Približno svakih 8 mjeseci trebalo bi kalibrirati (umjeriti) termometar.</p> <p>b) Tijekom kalibriranja vrijednosti na termometru koji se kalibrira i na termometru s pomoću kojega se vrši kalibracija, moraju se slagati i biti u rasponu +/- 0.5°C.</p> <p>c) Ukupni i novi snijeg imaju istu visinu prvi dan kad padne snijeg.</p> <p>d) Prikupljene uzorke snijega (ukupnog snježnog pokrivača i novog snijega) potrebno je zagrijati kako bi se otopili te iz otopine izračunala količina vodenog ekvivalenta.</p> <p>Uputa: uz oznaku svake tvrdnje označite T (točno) ili N (netočno).</p>	<p>2</p>

<p>11. Odaberite točan odgovor među ponuđenima.</p> <p>a) Koji je naziv za jednolični, sivi, slojeviti niski oblak? _____</p> <p>b) Kako se naziva srednje visoki grudasti oblak koji nikad ne daje oborinu? _____</p> <p>Ponuđeni odgovori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cirus • altostratus • cirokumulus • altokumulus • stratus • kumulonimbus • cirostratus • kumulus • stratokumulus • nimbostratus <p>Uputa: na listu za odgovore uz oznaku pitanja, upišite naziv oblaka.</p>	<p>1</p>
<p>12. Koja tri mjerenja je potrebno obaviti odmah nakon uzorkovanja vode s neke hidrološke postaje ili na samoj postaji?</p> <p>_____</p> <p>Uputa: na listu za odgovore upišite nazive mjerenja.</p>	<p>2</p>
<p>13. pH-vrijednost vode u nekom jezeru Dalmatinske zagore je 8. Što pretpostavljate, koje stijene dominiraju u tlu i na obalama jezera?</p> <p>_____</p> <p>Uputa: na listu za odgovore upišite odgovor.</p>	<p>1</p>
<p>14. Kakva će reakcija nastati ako na navlaženo tlo, uzeto uz obalu jezera, čiji je pH vode = 8 dodate:</p> <p>a) Žličicu sode bikarbone? _____</p> <p>b) Nekoliko kapi octa? _____</p> <p>Ponuđeni odgovori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ništa se ne događa, nema promjene • pojavljuju se mjehurići, pjeni se • tlo mijenja boju u plavu <p>Uputa: na listu za odgovore, uz oznaku pitanja upišite odgovor, birajući od ponuđenih.</p>	<p>1</p>

<p>15. Ispitujete promjene na jezeru opisanom u prethodnom zadatku.</p> <p>a) Što se događa s pH-vrijednošću vode tog jezera nakon ulijevanja otpadnih voda koje u sebi imaju kiseline? _____</p> <p>b) Što se događa s koncentracijom oksonijevih iona u takvoj vodi? _____</p> <p>Ponuđeni odgovori:</p> <ul style="list-style-type: none"> • smanjuje se • povećava se • ostaje bez promjene <p>Uputa: na listu za odgovore, uz oznaku pitanja upišite jedan od ponuđenih odgovora</p>	<p>1</p>
<p>16. Koje svojstvo vode osigurava relativno stalnu pH-vrijednost vode? _____</p> <p>Uputa: na listu za odgovore upišite naziv svojstva vode.</p>	<p>0,5</p>

17. Učenici GLOBE škole iz Omiša obavljaju mjerenja na tri hidrološke postaje. Analiziraju morsku vodu na Gradskoj plaži, bočatu vodu na ušću rijeke Cetine i riječnu vodu Cetine u njenom donjem toku. Podatke su zapisivali na papiriće, papiriće pomiješali i po dolasku u školu nisu znali kojoj postaji pripadaju pojedini podaci.

Na temelju njihovih bilješki, odredite koji podaci odgovaraju pojedinoj postaji i obrazložite svoj odgovor.

1

Postaja	A	B	C
Temperatura /°C	10	14	12
Otopljeni kisik/ mg L ⁻¹	9,6	8,3	8
Gustoća /kg m ⁻³	/	1030	1020
Električna vodljivost /μS cm ⁻¹	780	/	914

Postaja Gradska plaža (morska voda) označena je slovom ____

Postaja Ušće (bočata voda) označena je slovom _____

Postaja Cetina (riječna voda) označena je slovom _____

Uputa: uz naziv postaje upišite njezinu oznaku (slovo)

18. Obrazložite zašto ste u prethodnom pitanju pridružili određeni skup rezultata mjerenja pojedinim postajama.

2

Uputa: upišite obrazloženje na list za odgovore.

Napomena: Potpuno obrazloženje uključuje barem dva izmjerena parametra.

19. Navedite dva moguća razloga zbog kojih je koncentracija otopljenog kisika najmanja na postaji B iz prethodnog zadatka.

2

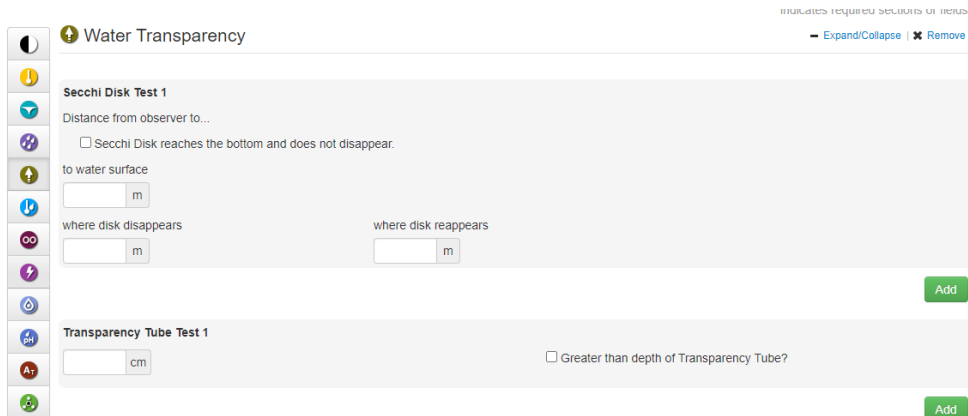
Uputa: razloge upišite na list za odgovore.

20. Učenici su određivali prozirnosti vode koristeći turbidity cijev baždarenu do 120 cm visine. Ulijevanjem vode do oznake 120 i dalje su jasno mogli vidjeti crno-bijela polja na dnu cijevi.

0,5

Što učenici trebaju unijeti u GLOBE bazu za unos izmjerenog podatka.

The screenshot shows the GLOBE data entry interface for 'Water Transparency'. It includes a sidebar with navigation icons, a main form area with the following fields:

- Secchi Disk Test 1**: Distance from observer to... (checkbox: Secchi Disk reaches the bottom and does not disappear), to water surface (input field: m), where disk disappears (input field: m), where disk reappears (input field: m). An 'Add' button is at the bottom right.
- Transparency Tube Test 1**: (input field: cm), (checkbox: Greater than depth of Transparency Tube?). An 'Add' button is at the bottom right.

Izvor slike: www.globe.gov Pristupljeno 14.4. 2021.

U najdonjem redu u pravokutnik lijevo upisuje se _____, a kvadratić desno treba _____.

Ponuđeni odgovori:

- 100
- 120
- 150
- ostaviti prazan
- označiti

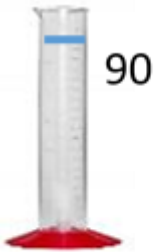
Uputa: na listu za odgovore dopunite rečenicu.

21. Iz kamiona kojim se posipava sol na cestu je ispala vreća koja se poderala. Pala je kiša i dio soli se otopio. Učenici su uzeli uzorak vode iz nastale lokve i u njoj odredili salinitet od 120 ‰. Izračunajte kolika je masa soli u g u uzorku volumena 500 mL.

1

Uputa: na listu za odgovore upišite masu soli.

<p>22. Učenici su određivali karakterizaciju tla prema GLOBE protokolu. Kod određivanja boje tla, uočili su dvije boje u horizontu tla te su zabilježili glavnu (dominantnu) boju 7.5R 8/2 i drugu (sekundarnu) boju 7.5R 2.5/2.</p> <p>Koja oznaka tla označava tamniju boju tla? a) 7.5R 8/2 b) 7.5R 2.5/2</p> <p>Uputa: na listu za odgovore označite slovo uz točan odgovor</p>	<p>1</p>
<p>23. Učenici su u u GLOBE bazu podataka unijeli sljedeće podatke za tlo: a) Root Quantity Estimate – many (mnogo) b) Rock Quantity Estimate – few (nekoliko) c) Carbonates – slight (malo, blago)</p> <p>Koji od navedenih podataka ukazuje da se vjerojatno radi o kiselom tlu? Obrazložite svoj odgovor.</p> <p>Uputa: na listu za odgovore označite slovo uz točan odgovor, a potom obrazložite odgovor.</p>	<p>1</p>
<p>24. U školskom laboratoriju, GLOBE učenici su određivali teksturu uzorka tla koristeći GLOBE protokol. Zabilježili su sljedeće udjele pojedinih čestica tla: glina 30%, prah 35% i pijesak 35%.</p> <p>Koliki je bio volumen istaloženog pijeska nakon 40 sekundi u mL?</p> <p>_____</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Izvor slike: www.globe.gov Pristupljeno: 15. 04. 2021.</p> <p>Uputa: na listu za odgovore upišite traženi volumen pijeska.</p>	<p>2</p>

25. Koji tip tla su učenici odredili s pomoću trokomponentnog dijagrama?

2

Uputa: na listu za odgovore upišite naziv tipa tla.

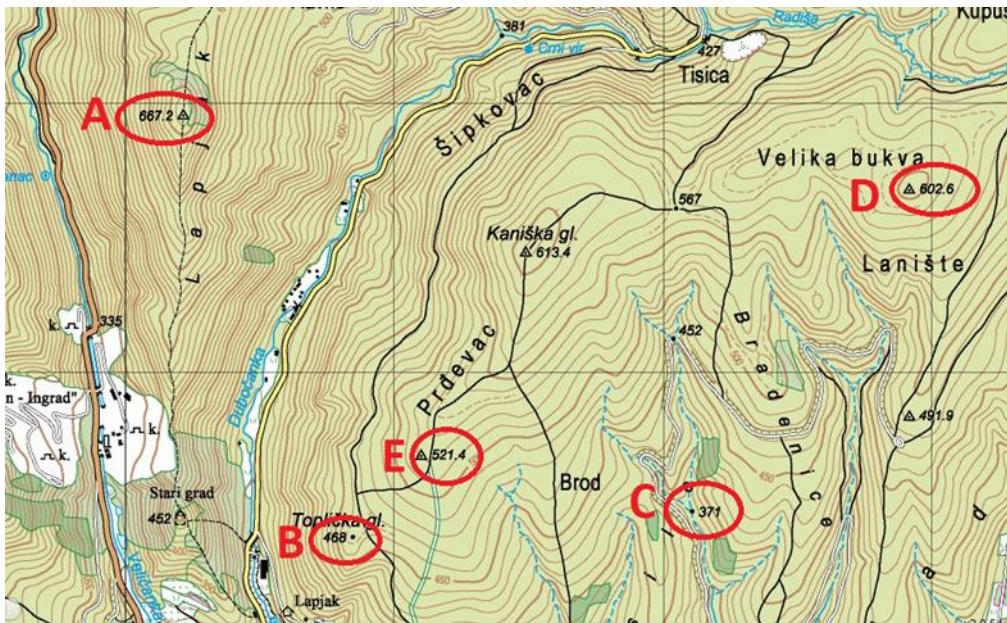

Izvor slike: www.globe.gov Pristupljeno: 15. 04. 2021.

26. Učenici iz pet GLOBE škola krenuli su na terensku nastavu. Svaka skupina kreće s drugoga mjesta, a cilj im je doći do kote Kaniške glave. Lokacije, odnosno mjesta polaska skupina označena su kotama u crvenim elipsama te slovima A, B, C, D, E.

Uputa: Proučite isječak topografske karte i odgovorite na sljedeća pitanja. U svakome zadatku između ponuđenih odgovora odaberite jedan točan.

U listu za odgovore označite slovo uz točan odgovor.

Izvor: www.arkod.hr Pristupljeno: 17. 04. 2021

a) Koja od navedenih lokacija ima najveću relativnu visinu u odnosu na Kanišku glavu?

1

- a) lokacija A
- b) lokacija B
- c) lokacija C
- d) lokacija D
- e) lokacija E

b) Koja se od navedenih lokacija nalazi sjeveroistočno od kamenoloma?

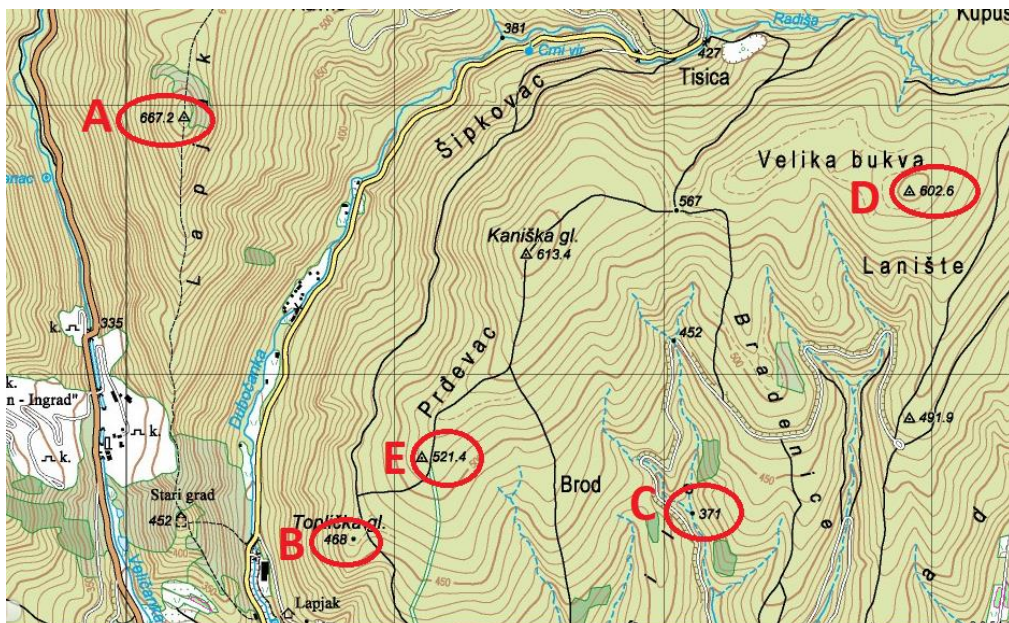
1

- a) lokacija A
- b) lokacija B
- c) lokacija C
- d) lokacija D
- e) lokacija E

27. Učenici iz pet GLOBE škola krenuli su na terensku nastavu. Svaka skupina kreće s drugoga mjesta, a cilj im je doći do kote Kaniške glave. Lokacije, odnosno mjesta polaska skupina označena su kotama u crvenim elipsama te slovima A, B, C, D, E.

Uputa: Proučite isječak topografske karte i odgovorite na sljedeća pitanja. U svakom je zadatku od ponuđenih odgovora samo jedan točan.

U listu za odgovore označite slovo uz točan odgovor.

Izvor: www.arkod.hr Pristupljeno: 17. 04. 2021

a) Koja je skupina morala krenuti pod azimutom od 315° kako bi došla do Kaniške glave?

2

- a) skupina A
- b) skupina B
- c) skupina C
- d) skupina D
- e) skupina E

b) Skupina A je prešla udaljenost koja je na topografskoj karti prikazana u duljini od 10 cm. Koliko iznosi ta udaljenost u prirodi?

2

- a) 2 000 m
- b) 2 500 m
- c) 3 000 m
- d) 3 500 m
- e) 4 000 m

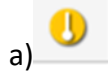

<p>c) Skupina A kreće se najkraćim putem od svoje polazne točke do Kaniške glave. Koju će visinsku razliku približno prijeći krećući se pješice tim putem?</p> <p>a) oko 200 m b) oko 400 m c) oko 600 m d) oko 800 m e) oko 1 000 m</p>	<p>2</p>
<p>28. GLOBE skupina jedne škole odlučila je napraviti kemijsku analizu tla na lokaciji koja ima sljedeće koordinate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • longitude (geografska dužina): -11.101191° • latitude (geografska širina): 26.022287° <p>Na kojem će kontinentu učenici raditi kemijsku analizu tla?</p> <p>a) Afrika b) Azija c) Australija d) Europa e) Južna Amerika</p> <p>Uputa: u list za odgovore označite slovo uz jedan točan odgovor.</p>	<p>2</p>
<p>29. Koliko iznosi preračunata geografska širina koordinate (46° 22' 38" N) koju prihvaća GLOBE baza pri definiranju smještaja mjerne postaje?</p> <p>a) 45.3233 b) 46.3472 c) 46.3572 d) 46.3672 e) 46.3772</p> <p>Uputa: u list za odgovore označite slovo uz jedan točan odgovor.</p>	<p>1</p>

30. Koja od navedenih ikona označava tlak zraka prilikom unošenja podataka u GLOBE bazu?

0,5

Izvor: www.globe.gov Pristupljeno: 17. 04. 2021.

Uputa: u list za odgovore označite slovo uz jedan točan odgovor.

31. U koje se dvije od navedenih GLOBE kampanja koriste protokoli iz područja biosfere?

0,5

- a) European Phenology Campaign
- b) Mission Mosquito GLOBE
- c) Air quality Campagn
- d) Soil Moisture Measurement Field Campaign

Uputa: u list za odgovore označite slova uz dva točna odgovora.